

Артем ПОПК,
слухач ДРІДУ НАДУ, спеціальність
«Публічне управління та адміністрування»

МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Однією з умов ефективної діяльності органів державної влади у ХХІ сторіччі є використання ними можливостей інформаційного суспільства, яке створює єдиний глобальний інформаційний простір, що характеризується мінливою та високою інтенсивністю інформаційних процесів. Ефективне державне управління в такому випадку реалізується лише завдяки створенню якісно нових систем інформаційно-аналітичного забезпечення, завдяки яким можливе досягнення повноти та точності інформації, оперативне прийняття та реалізація управлінських рішень на всіх рівнях державної влади.

Задоволення постійно зростаючих інформаційних потреб органів влади привело до усвідомлення необхідності створення інформаційно-аналітичних систем на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які дозволяють автоматизувати (а отже спростити і прискорити) обробку значних інформаційних масивів та забезпечити оперативний доступ до них якнайширшому колу державних службовців.

Питання формування інформаційної та аналітичної бази для прийняття управлінських рішень на державному рівні є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку України. Ефективна та якісна система інформаційного забезпечення органів державної влади є невід'ємною складовою професійного функціонування системи державного управління. Упровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень на всіх рівнях та супроводжує інформаційну підтримку соціально-економічного розвитку держави і її окремих регіонів.

Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень органами державної влади ґрунтується на аналізі предметних сфер управлінської діяльності та виділенні пріоритетних програмно-цільових установок, завдяки яким забезпечується: створення оптимальних умов для ефективного функціонування держави в цілому; поліпшення основних економічних показників, збільшення зайнятості населення; залучення зовнішніх інвестицій, підтримка найбільш значущих інноваційних проектів; планування і збільшення податкових надходжень, стабілізація фінансово-бюджетної сфери, ефективне управління і контроль фінансових потоків; розвиток інфраструктури та ефективне управління системами соціального забезпечення, охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства тощо [3].

Тому перш за все необхідно проаналізувати та окреслити комплекс існуючих проблем інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, з метою визначення напрямів її модернізації та підвищення її ефективності.

Основні проблеми можна умовно поділити на дві групи:

- загальні (притаманні інформаційно-аналітичному забезпеченню діяльності органу державної влади в цілому);
- специфічні (обумовлені особливостями функціонування органів виконавчої влади в конкретній сфері).

Загальні проблеми, перш за все, зумовлені станом і тенденціями розвитку та запровадження інформаційно-аналітичного забезпечення у державне управління, частковою уніфікованістю інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Типовий склад інформаційної бази органів державної влади включає в себе: інформацію про поточний стан об'єктів управління органу державної влади; статистичну інформацію про стан об'єктів управління органу державної влади; вхідні та вихідні документи; інформацію про планування повсякденної діяльності; кадрову інформацію органу державної влади; інформацію з бухгалтерського обліку та загальногосподарську інформацію.

Крім власних інформаційних структур, органи державної влади використовують зовнішні бази даних, які містять необхідну інформацію для реалізації функцій цих органів і забезпечують стандартний доступ до них [1].

Уніфікація стосується й інших складових інформаційно-аналітичних систем органів державної влади, що пояснює одну з причин наявності загальних проблем щодо створення та впровадження інформаційно-аналітичного забезпечення у державне управління.

Так, серед загальних недоліків існуючої системи збирання та поширення інформації відзначають: значні витрати часу, великі обсяги та недостатню якість даних, у тому числі їх дублювання; браком взаємодії між органами влади, законодавчими обмеженнями на доступ до інформації; відсутність класифікаторів, реєстрів, несвоєчасне, недиференційоване надання інформації користувачам.

Серед основних причин, що зумовлюють ці та інші недоліки, фахівці виділяють такі: формування відповідних функцій в органах державної влади має несистемний, інтуїтивний, спонтанний характер; відсутня або не достатньо розроблена нормативно-правова база, що регламентує процес отримання оцінок діяльності органів державної влади з боку громадян; відсутні необхідні теоретичні розробки та методики інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (ІАЗОДВ); не визначені організаційні форми ведення ІАЗОДВ.

Ці та інші питання є відомими проблемами організаційно-технічного, нормативно-правового, науково-методичного, ресурсного характеру з розробки та впровадження інформаційно-аналітичного забезпечення в діяльність будь-якого органу державної влади.

Розв'язання зазначених проблем перш за все передбачає чітке та офіційне формування і визначення структури органу державної влади, для діяльності якого формується система інформаційно-аналітичного забезпечення (СІАЗ), розуміння його цілей та завдань, формування критеріїв оцінки та показників досягнення головної мети, розробку регламенту взаємодії відповідного органу державної влади з елементами зовнішнього і внутрішнього середовища та

забезпечення взаємної сумісності з іншими інформаційно-аналітичними системами, створення інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, забезпечення доступу до національних інформаційних ресурсів і глобальних комп'ютерних мереж, а також наявність підготовлених фахівців-аналітиків, нормативно-правової та нормативно-технічної бази.

Специфічні проблеми СІАЗ органів виконавчої влади зумовлені особливостями та сферою їх діяльності, призначенням, функціями, завданнями, станом та тенденціями розвитку, характером та динамікою змін зовнішнього середовища.

Слід відзначити, що саме органи виконавчої влади потребують найбільш досконалої системи інформаційно-аналітичного забезпечення, оскільки вони постійно працюють в умовах перманентного дефіциту часу на прийняття управлінських рішень. Саме в органах виконавчої влади найшвидше виявляються збої та недоліки в діяльності інформаційно-аналітичних систем.

Основними джерелами інформації при цьому є: офіційні дані органів виконавчої та інших гілок влади, а також органів місцевого самоврядування; аналітична інформація консультативних та дорадчих органів Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України та Національної академії наук України; аналітична інформація від неурядових експертних організацій.

Аналітичні системи, що існують в органах державної влади, в основному носять характер інформаційних або інформаційно-довідкових систем, тоді як аналітичний компонент практично проігнорований. Причиною такого стану речей є принципові теоретичні труднощі, пов'язані з відсутністю об'єктивних методів та моделей, які б дозволяли описувати й досліджувати складні нелінійні системи та перебіг процесів у них з високим рівнем достовірності й адекватності в умовах неповної, недостовірної та неточної інформації за участю особи.

У багатьох випадках процедура розробки управлінського рішення передбачає достатньо великий обсяг роботи службовців, автоматизація якої дозволяє не тільки істотно скоротити обсяг працевитрат на підготовку рішення, але й одержати більш якісний «вхідний» матеріал для своєчасного і грамотного прийняття управлінського рішення.

Нормативно-правові документи вказують на необхідність застосування ІКТ, насамперед для автоматизації інформаційно-аналітичного забезпечення формування та реалізації державної політики й державного управління в різних сферах життєдіяльності суспільства та держави.

Упровадження сучасних ІКТ до систем інформаційно-аналітичного забезпечення органів виконавчої влади стикається з низкою проблем, зумовлених існуванням комплексу проблем теоретичного, методичного, нормативно-правового, організаційно-технічного, кадрового, фінансового характеру, що обмежують їх застосування.

Наприклад для здійснення аналізу та моделювання в політичній сфері на Заході застосовуються такі програми продукти:

- Conflict and Peace Data Bank (COPDAB),
- World Even/Interaction Survey (WEIS),
- Violent International Conflict Data Project (VICDP),

- International Political Interactions (IPI),
- The Computer Aided System for Analyzing conflicts (CASCON),
- Cognitive System for the Modeling of Strategy (CoSMoS).

Ці бази даних акумулюють інформацію про певних учасників міжнародних відносин та інформацію про певний конфлікт або міжнародну проблему. За допомогою аналізу схожих конфліктів робляться висновки про можливі сценарії розвитку ситуації в ході поточної кризи. Адже ціна помилки при прийнятті хибних рішень у цій області надзвичайно висока.

Крім моделей аналізу конфліктів існує цілий ряд моделей прийняття рішень в конфліктних ситуаціях. Одна з перших моделей такого виду – система імітації процесу прийняття рішень в кризових ситуаціях CRISISCOM (Crisis Computer). CRISISCOM імітує процес обробки інформації особами, які приймають рішення, з урахуванням їх внутрішнього стану в період міжнародної кризи.

Упровадження таких інформаційних й аналогічних програмних продуктів потребує відповідної кваліфікації фахівців, що створює окрему проблему з їх підготовки та утримання на державній службі, а також суттєвих фінансових витрат на закупівлю та експлуатацію цих систем [2].

Серед організаційно-технічних проблем упровадження ІТ слід відзначити такі: не координованість та неузгодженість дій щодо створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення, проблема їх сумісності як з попередньо створеними інформаційними відомчими та регіональними системами, так і з міжвідомчими інформаційними системами органів державної влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний рівень доступності до відомчих електронних інформаційних ресурсів тощо.

Упровадження ефективної СІАЗ органів виконавчої влади дозволить побудувати прозору та ефективну систему прийняття управлінських рішень, знизити рівень корупції, підвищити ефективність виконавчої влади, та, як наслідок, її легітимність в очах громадян.

Список використаних джерел

1. Дейнега Х. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів виконавчої влади / Х. Дейнега // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ НАДУ. – Вип. 1 (53). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – С. 64 – 67.

2. Семенченко А. І. Деякі проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування у сфері національної безпеки [Електронний ресурс] / А. І. Семенченко // Центр воєнної політики та політики безпеки. – Режим доступу : <http://defpol.org.ua/site/index.php/en/arhiv/politikabezpeki/94-2009-09-09-15-29-55>.

3. Дегтяр О.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади [Електронний ресурс] / О.А. Дегтяр // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування : електронне наук.фахове вид. – 2013. – Вип. 3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_7.